

Till Konstitutionsutskottet

Begäran om granskning av statsministerns avtal med Sveriges Television

Statsminister Göran Persson ingick i mars 1996 ett avtal med Sveriges Television genom företagets nyhetsreporter Erik Fichtelius om att kontinuerligt medverka i intervjuer för ett dokumentärprojekt. Avtalet, som återges nedan, ger, enligt den tolkning SVT:s ledning gör, statsministern rätt att avgöra när det inspelade materialet får sändas. Det ger också statsministern rätt att åberopa källskydd för all information han ger till SVT i frågor som berörs i intervjuerna.

Avtalet väcker flera frågor. Är det lämpligt att statsministern ingår ett avtal av detta slag med en nyhetsredaktion i public service-televisionen? Borde avtalet ha beretts av regeringskansliet innan det ingicks? Borde det ha diarieförts?

Konstitutionsutskottet bör granska formerna för hur detta avtal ingicks, avtalets innehåll och dess konsekvenser.

Avtalet med SVT

Enligt tidningen Resumé (2002-12-13) lyder avtalet mellan statsministern och Sveriges Television som följer:

”Utgångspunkter för projektet:

1. Resultatet ska bli en levande och ärlig dokumentär från början till slut om GP:s period som partiledare och statsminister. Det ska rakt och konkret under hela perioden ge GP:s egna kommentarer och reflektioner kring det som händer.
2. Materialet och berättelsen kan publiceras efter det att GP slutat som partiledare och/eller statsminister, som en dokumentär i SVT.
3. Samtalen sker under hand på bakgrundsvillkor. Det innebär att det GP berättar eller informerar om kan EF omedelbart använda som underlag för publicering, utan att källan avslöjas. GP utlovas anonymitet enligt TF, och EF är därmed skyldig att använda informationen på ett sådant sätt att källan inte avslöjas. Först efter det att GP lämnat

Lars Leijonborg
Partiordförande

Riksdagen
100 12 STOCKHOLM
Tfn 08-786 40 00
Fax 08-786 53 43
lars.leijonborg@riksdagen.se
www.folkpartiet.se

uppgiftet som partiledare kan hans berättelse publiceras som hans egna kommentarer.

4. Filmning och samtal ska ske under största möjliga sekretess - med så få inblandade och informerade som möjligt.

5. Det inspelade materialet tillhör och förvaras av SVT.”

Vid förfrågan har statsrådsberedningens registrator förklarat att avtalet inte finns diariefört vid regeringskansliet, trots att det enligt statsministerns avtalspart har visats för statsministern. (Erik Fichtelius enligt Resumé 2002-12-13: ”Detta PM upprättades i mars 1996 av Erik Fichtelius inför starten av hela projektet. Det visades för och diskuterades med Göran Persson som godkände villkoren muntligen.”)

Statsministern har i december 2002 hotat vidta juridiska åtgärder mot Sveriges Television för brott mot avtalet. Han har dock i ett annat uttalande förnekat att det finns något skriftligt avtal. KU bör begära in alla handlingar i ärendet från regeringen. Det kan gälla vid vilka tidpunkter intervjuerna (enligt uppgift ett 40-tal) genomförts och om ett exemplar av avtalet finns på statsrådsberedningen, även om det inte diarieförts.

Mot bakgrund av det som framkommit anser jag att kritik kan riktas mot statsministern på flera punkter.

1. Statsministerns agerande strider mot av regeringen utfärdade regler om SVT:s självständighet och oberoende

Anmälningar till konstitutionsutskottet handlar ofta om så kallat ministerstyre. Det kan röra att ett statsråd har gått in och påverkat ett ärende som en myndighet har att avgöra, i strid med reglerna och principerna för de svenska myndigheternas självständighet.

I detta fall har statsminister Göran Persson med ett avtal mellan sig själv och SVT, enligt både SVT och statsministern själv, skapat ett inflytande över Sveriges Television som strider mot bolagets självständighet.

Sveriges Television är inte en myndighet, men företaget har en mycket precist reglerad självständighet i förhållande till statsmakterna. SVT är i sändningstillståndet, som regeringen enligt riksdagens beslut har utfärdat, ålagt att granska bland annat just regeringen. Enligt SVT:s anslagsvillkor som regeringen har fastställt ska företagets redaktioner agera självständigt.

Med sitt avtal med Sveriges Television har statsministern tillskansat sig rätt att styra när inspelat material får sändas, oavsett redaktionella bedömningar.

2. Statsministerns agerande strider mot Tryckfrihetsförordningen och regeringskansliets regler för hantering av inkomna handlingar

Som nämnts har statsministern inte hanterat det avtalsunderlag som Erik Fichtelius har

visat för honom i enlighet med regeringskansliets regler för inkomna handlingar. Därmed har agerandet också varit i strid med Tryckfrihetsförordningens 2 kap. om allmänna handlingars offentlighet.

Statsministern påstod i TV4:s nyheter 2002-12-17 att det "aldrig funnits något papper" vid ingåendet av avtalet mellan honom och SVT.

Men att det "aldrig funnits något papper" strider mot Erik Fichtelius skriftliga förklaring till sina chefer på SVT. Där skriver han så här om avtalet med Persson (enligt Resumé 2002-12-13): "Detta PM upprättades i mars 1996 av Erik Fichtelius inför starten av hela projektet. Det visades för och diskuterades med Göran Persson som godkände villkoren muntligen."

Orden "visades för" är viktiga för bedömningen. Helt klart är ju att om statsministern i sin egenskap av statsminister tog emot papperet från Erik Fichtelius för bedömning är det enligt lagen en allmän handling. Det ska då ha registrerats i statsrådsberedningens diarium.

Fichtelius har alltså sagt att papperet visades för, men inte överlämnades, till statsministern. Det kan inte anses göra någon skillnad om Fichtelius "lånade ut" papperet till Göran Persson eller höll det framför hans ögon. I båda fallen har papperet relevans för statsministerns ställningstagande och är därmed en allmän handling, som ska diarieföras.

Vidare är sekretess något som statsministern, eller någon annan offentlig funktionär, inte får avtala kring. Det är något som måste avgöras i varje givet fall när frågan uppkommer, till exempel i samband med begäran om utlämnande av allmän handling.

3. Statsministerns agerande strider mot Regeringsformens regler för beredning av ärenden

Det kan konstateras, av vad som framkommit i massmedia, att regeringskansliets beredning av detta ärende har varit bristfällig, för att inte säga obefintlig. Till exempel tycks inte upplysningar eller yttranden från berörda myndigheter inhämtats på så sätt som föreskrivs i Regeringsformen 7 kap. 2 §.

Det finns slutligen anledning att ifrågasätta om inte statsministerns uppträdande efter det avtalet blivit känt rubbar förtroendet för hans sätt att utöva statsministerämbetet. Upprepade gånger har han presenterat självmotsägande versioner av vad som är sanningen i detta ärende.

Ett exempel är statsministerns uttalanden om vilka avtalsgrundade krav han riktar mot SVT.

På en presskonferensen i Köpenhamn 2002-12-12 sa Persson att det "inte finns några begränsningar för hur materialet används".

I SVT:s aktuellt 2002-12-16 sa han att han skulle betrakta det som ett avtalsbrott och "be en jurist hjälpa mig med granskningen av den handlingen" om SVT sände intervjuerna före hans avgång.

Det som var helt i sin ordning den 12 december skulle alltså kunna föranleda en stämning fyra dagar senare.

Ett annat exempel gäller statsministerns besked om huruvida det är samarbetsavtalet med Sveriges television och Erik Fichtelius som avsågs i uttalanden.

I Dagens Nyheter den 21 september 2002 berättade Göran Persson för första gången om sina intervjuer:

"Ett annat grundmaterial [till memoarskrivande] är de videoinspelade intervjuer Göran Persson regelbundet ger till en person som han betecknar som 'journalist/forskare'.
- Vi har säkert femtio, kanske hundra timmar. Det ska inte användas förrän jag slutar."

I DN 2002-12-13 förnekade statsministern att det handlade om Fichtelius:

"På frågan om Fichtelius är denne hemlige 'forskare och journalist' svarar Göran Persson först något kryptiskt: 'Det kan finnas fler.' Men lite senare blir svaret entydigt:
- Nej, det är det inte. Vem det är vill jag behålla för sig själv, säger Göran Persson."

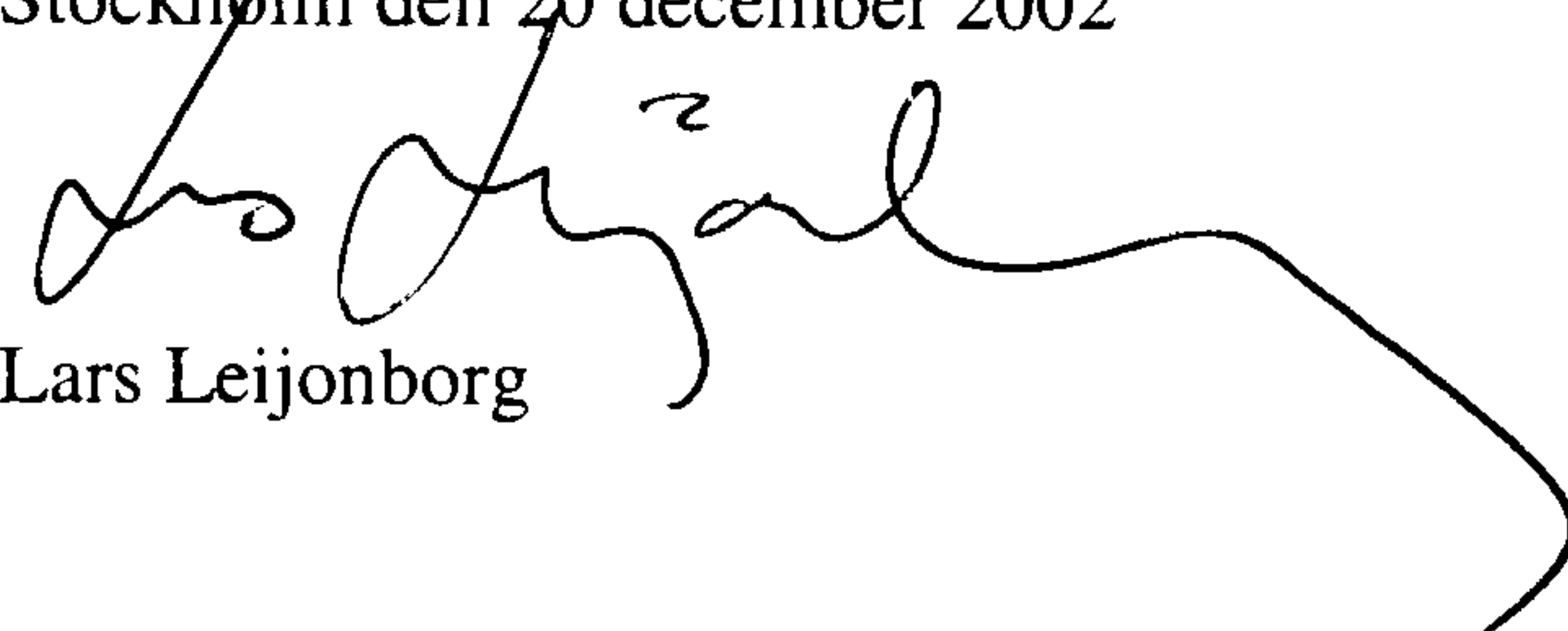
Till TT sa Göran Persson 2002-12-17 följande om intervjuerna med Fichtelius:

"Jag har lagt ned mellan 50 och 70 arbetstimmar på det och sedan läggs det ned och ingen pratar med mig. Det gör mig upprörd, milt uttryckt. "

Det finns inget av vad som framkommit som tyder på att det finns mer än en journalist/forskare som har 50-70 timmar inspelade videointervjuer med Göran Persson. Det förefaller som om statsministern medvetet har givit helt motstridiga besked inom loppet av några få dagar.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att Konstitutionsutskottet granskar det ingångna avtalet mellan statsministern och Sveriges Television.

Stockholm den 20 december 2002

Lars Leijonborg